

Co postrzegają ludzie przyglądający się zwierzętom domowym, hodowlanym lub żyjącym w naturalnym środowisku? Czy udaje się im uchwycić indywidualne cechy zwierząt i odróżnić jedno zwierzę od innego czy widzą raczej zwierzęta jedynie z perspektywy ogólnych kategorii takich jak kot, pies, czy świnia? Badania nad poznaniem społecznym pokazują, że ludzie dostrzegają indywidualne cechy innych wtedy, gdy włączają ich do wspólnej grupy („my”). Zupełnie inaczej jest wtedy, gdy przypiszemy osobę do grupy obcej („oni”). Sytuacja taka skutkuje bardzo ogólnym, kategoryzującym obrazem postrzeganej osoby (np. widzimy jedynie płeć postrzeganej osoby, jej rasę, czy status społeczny). W rezultacie opisanego zjawiska nasza zdolność zapamiętywania twarzy zależy od tego, czy dana twarz należy do osoby z grupy własnej czy obcej. W tym projekcie na podstawie podejścia społeczno-poznawczego przewidujemy, że zwierzęta są przez ludzi uznawane za przedstawicieli grupy obcej i w konsekwencji ich indywidualne cechy zwierząt są masowo ignorowane. Niedostrzeganie indywidualności zwierząt może mieć poważne konsekwencje, ponieważ może sprzyjać instrumentalnemu wykorzystywaniu zwierząt i nie braniu pod uwagę ich cierpienia (np. w przemyśle mięsnym).

Niniejszy projekt ma trzy cele. Po pierwsze, zamierzamy opisać specyficzny wzorzec percepcji związany ze zindywidualizowaną percepcją zwierząt (vs. kategoryzacją). Badania z użyciem okulografu pozwolą uchwycić ruchy oczu dorosłych i dzieci oraz czas przyglądania się elementom twarzy zwierzęcych (np. w porównaniu do twarzy ludzkich). Po drugie, chcemy określić kto przejawia skłonność do indywidualizowania (a nie jedynie kategoryzowania) postrzeganych zwierząt. Przewidujemy, że dorośli, którzy nie jedzą mięsa, charakteryzują się empatią wobec zwierząt i przypisują zwierzętom cechy uważane za typowo ludzkie (np. działanie intencjonalne, wolną wolę, złożone emocje) będą bardziej skłonni do indywidualizowania zwierząt. Trzecim celem projektu jest ustalenie, czy indywidualizująca percepcja zwierząt obniża chęć instrumentalnego wykorzystywania zwierząt (np. czy zmniejsza chęć konsumpcji mięsa). Przewidujemy, że zarówno antropomorfizacja zwierząt jak i indywidualizacja hamują skłonność do instrumentalnego wykorzystywania zwierząt. Dokładniej rzecz ujmując przewidujemy, że włączanie zwierząt do wspólnej grupy (poprzez antropomorfizację) przyczynia się do indywidualizującej percepcji zwierzęcia, która z kolei prowadzi do zmniejszonej chęci wykorzystywania zwierząt (np. jako pokarmu).

Czego oczekujemy po realizacji projektu? Projekt uwzględni równoległe linie badań na osobach dorosłych i dzieciach, które pozwolą porównać różnice rozwojowe w percepcji zwierząt i formowaniu postaw wobec zwierząt. Rosnące zainteresowanie ludzi działaniami proekologicznymi, prawami zwierząt oraz rosnąca troska o dobrostan zwierząt wykorzystywanych w przemyśle prowadzą do nowych pytań. Jednak naukowa psychologia ma wciąż niewiele do powiedzenia na temat tego, dlaczego ludzie tworzą (lub nie) bliskie relacje ze zwierzętami, dbają o ich dobrostan i wstrzymują się od wykorzystywania zwierząt dla własnego dobra (np. nie jedzą mięsa). W tym projekcie chcielibyśmy pokazać, że proces indywidualizującej percepcji zwierząt może wyjaśniać obserwowane różnice w postawach i zachowaniach przejawianych przez ludzi wobec zwierząt.